

Ritzenthaler, M. L., Munoff G. J., Long M. S. *Upravljanje zbirakama fotografija*. Zagreb : Hrvatski državni arhiv, 2004.

Društvo američkih arhivista objavilo je 1984. priručnik *Upravljanje zbirakama fotografija* M. L. Ritzenthaler, G. J. Munoffa i M. S. Long. Dvadeset godina poslije objavio ga je Hrvatski državni arhiv u prijevodu Ivana Dovranića.

Priručnik je podijeljen na sedam cjelina. Prva su dva dijela uvod u upoznavanje sa svojstvima fotografije, temeljnim fotografskim pojmovima, vrstama fotografije i njezinim specifičnostima. U prvom dijelu *Fotografije u arhivskim zbirakama* govori se o fotografiji kao dokumentu, i to s povijesnoga, estetskoga i sociološkoga stajališta. Drugi dio bavi se poviješću fotografskih postupaka. Vrlo su pregledno obrađeni fotografski postupci kroz povijest, od dagerotipije do suvremenih fotografija u boji. Prikazane su karakteristike i trajanje svakoga postupka, a sve je obilno dokumentirano fotografijama.

U trećem dijelu razmatra se vrjednovanje i politika arhivskih ustanova u skupljanju fotografija. Za arhivske ustanove iznimno je važno artikulirati cilj i politiku skupljanja te evidentirati moguće stvaratelje.¹ Vrjednovanje se vrši na osnovi nekoliko kriterija: na osnovi dokazne i istraživačke vrijednosti, na osnovi starosti i oblika te na osnovi sačuvane količine fotografija. Pritom je također važno voditi računa o autorskom pravu² i odnosu dotične zbirke prema drugom arhivskom gradivu.

Četvrto poglavlje bavi se sređivanjem i opisom fotografskih zbirki. Princip provenijencije i prvobitnoga reda poštuje se kod sređivanja fotografija, a i kod nekonvencionalnoga gradiva. U ovom poglavlju opisana je obrada zbirke od trenutka preuzimanja, preko izrade dosjea zbirke do privremenih inventara i kazala.³

Najveća je, a možda i najvažnija, peta cjelina, koja se bavi zaštitom fotografskoga gradiva. Prikazani su uzroci oštećenja i mjere zaštite, koje podrazumijevaju kako mikroklimatske uvjete u spremištu, tako i način pohrane fotografskoga gradiva. Načini pohrane razlikuju se prema formatima, fotografskim postupcima, polaritetu i medijima. Mjere zaštite prilikom obrade, a naročito prilikom uporabe, znatno će utjecati na dugovječnost fotografskoga gradiva.

U šestom dijelu – o pravnim pitanjima – obrađeno je pitanje vlasništva nad fotografskim gradivom, a i pitanje autorskoga prava.

Zadnje, sedmo poglavlje (*Organiziranje fotoslužbe*) bavi se pitanjem kada i kako osnovati fotoslužbu u pojedinom arhivu i kako je organizirati.

Na kraju priručnika nalaze se četiri dodatka i dva kazala. Dodatak A kratak je pojmovnik koji obuhvaća osnovne definicije fotografskih izraza. Dodatak B sadržava bibliografiju, a dodatak C popis materijala i sredstava za skrb i pohranu fotografskoga gradiva te nazive i adrese proizvođača i dobavljača. U izvornom izdanju na engleskom jeziku u dodatku D predstavljeni su svi izvori financiranja fotografskih zbirki.⁴ Kazala pojmova i osoba olakšavaju služenje priručnikom.

¹ Tekstu je pridruženo i nekoliko primjera evidencijskih lista, biografskih upitnika i sl.

² Pitanje autorskoga prava obrađuje se između ostaloga u šestom poglavlju (»Pravna pitanja«).

³ I ovo poglavlje obiluje formularima kao primjerima.

⁴ Kako je riječ o javnim i privatnim fondacijama na području SAD-a, izdavač hrvatskoga prijevoda nije držao nužnim uvrstiti taj popis u prevedeno izdanje.

»Fotografije u arhivskim zbirka jedinstveni su izvori informacija koji istodobno postavljaju pred arhiviste specifične zahtjeve u pogledu stručne obrade i zaštite«, rekao je u predgovoru američkoga izdanja David B. Gracy II., predsjednik Društva američkih arhivista. Priručnik *Upravljanje zbirka fotografija* upravo odgovara na te specifične zahtjeve. Iako je nastao prije 20 godina i ne sadrži jedno danas vrlo važno područje obrade i zaštite fotografija – digitalizaciju, priručnik je još uvijek aktualan i nadasve koristan.

Deana Kovačec